

Perustuslakivaliokunta

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 72 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 72 §:n muuttamisesta (PNE 2/2018 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- eduskunnan pääsihteeri Maija-Leena Paavola, Eduskunnan kanslia
- professori Mikael Hidén

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan työjärjestyksen 72 § muutetaan siltä osin kuin kyse on kansliatoimikunnan varajäsenten valinnasta. Muutoksella pyritään turvaamaan kaikkien eduskuntaryhmien mahdollisuus osallistua kansliatoimikunnan kokouksiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Eduskunnan työjärjestyksen 72 § koskee kansliatoimikuntaa. Puhemiesneuvosto ehdottaa muutosta sääntelyyn, joka koskee varajäsenten valintaa. Ehdotuksen mukaan eduskunta valitsee kansliatoimikunnan jäsenille vähintään neljä ja enintään niin monta varajäsentä, että kansliatoimikunnassa voivat olla edustettuina kaikki vaalikauden alkaessa järjestäytyneet eduskuntaryhmät. Jos vaalikauden aikana muodostuu vähintään kolmen edustajan eduskuntaryhmä, voidaan lisäksi tästä ryhmästä valita varajäsen.

Kesäkuun puolivälissä vuonna 2017 osa perussuomalaisten eduskuntaryhmästä eronneista edustajista muodosti uuden eduskuntaryhmän (Uusi vaihtoehto, nykyisin Sininen eduskuntaryhmä). Sen myötä eduskuntaryhmiä on nykyisin yhdeksän ja yksi eduskuntaryhmä on tällä hetkellä vaila edustusta kansliatoimikunnassa.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2018 vp

Voimassa olevan työjärjestyksen säätämiseen johtaneessa puhemiesneuvoston ehdotuksessa to-dettiin varajäsenten valitsemisesta ja heidän asemastaan seuraavasti (PNE 1/1999 vp, s. 42):

"Kansliatoimikuntaan tehtävänsä puolesta kuuluvaan puhemiehistöön valitaan yleensä vain suurimpien eduskuntaryhmien edustajia. Kun myös eduskunnan valitsemien neljän kansliatoimikunnan jäsenen vaalissa on noudatettu suhteellisuusperiaatetta, kansliatoimi-kunnassa ovat yleensä olleet edustettuina vain suurimmat eduskuntaryhmät. Ongelmana onkin ollut pienten ja keskisuurten eduskuntaryhmien edustuksen puuttuminen kansliatoi-mikunnasta. Kuitenkin eduskunnan hallinnon järjestelyihin liittyy usein asioita, joista kaikki kansanedustajat joutuvat kantamaan vastuun suhteessa äänestäjiin.

Jotta kansliatoimikunnassa olisivat nykyistä paremmin edustettuina myös keskisuuret ja pienet eduskuntaryhmät, ehdotetaan, että kansliatoimikunnan neljälle eduskunnan valitse-malle jäsenelle valitaan myös varajäsenet. Varajäsenten valinnassa tulisi pyrkiä siihen, että mahdollisimman monella eduskuntaryhmällä on ainakin varajäsentasolla edustus kanslia-toimikunnassa. Varajäsenet voisivat olla läsnä myös silloin, kun varsinaiset jäsenet ovat paikalla, mutta he eivät voisi osallistua varsinaiseen päätöksentekoon. Varajäsenet voisi- vat osallistua päätöksentekoon eduskunnan valitsemien jäsenten tilalla, mutta eivät puhe- miehen tai varapuhemiesten tilalla. Varajäsenten sijaantulojärjestys määräytyisi siten, että ensisijaisesti varsinaisen jäsenen sijaan tulisi samaan eduskuntaryhmään kuuluva varajä- sen, jos sellainen on valittu, ja sitten saman vaaliliiton ehdokaslistalta valittu seuraava va- rajäsen. Jollei samasta vaaliliitosta saada varajäsentä, voi toisesta vaaliliitosta oleva vara- jäsen tulla varsinaisen jäsenen paikalle."

Kansliatoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaalin ennakoitavuutta edistää se, että suoraan sään- nösten nojalla on selvää, kuinka monta henkilöä on valittava. Ehdotetussa säännöksessä näin ei ole, mikä ilmenee ehdotuksen ilmaisuista "voivat olla edustettuina" ja "voidaan... valita". Perus- tuslakivaliokunnan mielestä säännösehdotuksen sanamuoto ei ole onnistunut siitäkään syystä, että tarkoituksena on säännellä varajäsenten lukumäärää eikä sitä, mistä ryhmästä varajäsenet va- litaan. Paitsi että todetut ilmaiset ovat epätavanomaisia kyseessä olevan kaltaisessa normissa, ne mahdollistavat myös sen, että varajäsenten valintaan liittyvä menettely voi olla poliittisesti moti- voitunutta, eikä edellä todettu kansliatoimikunnan kokoonpanon tavoite siten toteutuisi. Sään- nöksen tulkinnanvaraisuus merkitsisi myös sitä, että kansliatoimikunnan kokoonpanosta voisi syntyä jossakin tilanteessa kiistaa, mikä ei sekään ole omiaan vahvistamaan luottamusta eduskun- nan hallintoon.

Edellä todetuista syistä säännös on perustuslakivaliokunnan mielestä syytä kirjoittaa selvempään ja ehdottomampaan muotoon. Valiokunta ehdottaa, että säännös kuuluisi seuraavasti: "Eduskun- nan hallintoa varten on kansliatoimikunta. Siihen kuuluvat puhemies ja varapuhemiehet sekä nel- jä eduskunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joille eduskunta valitsee vähintään neljä ja enintään niin monta varajäsentä kuin eduskunnassa on vaalikauden alkaessa järjestäytyneitä eduskuntaryhmiä ja sellaisia vaalikauden aikana muodostuneita eduskuntaryhmiä, joissa on vä- hintään kolme edustajaa."

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Perustuslakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2018 vp sisältyvän eduskunnan päätöksen eduskunnan työjärjestyksen 72 §:n muuttamisesta. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Eduskunnan päätös

eduskunnan työjärjestyksen 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 52 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,

muutetaan eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 72 §:n 1 momentti seuraavasti:

72 §

Kansliatoimikunta

Eduskunnan hallintoa varten on kansliatoimikunta. Siihen kuuluvat puhemies ja varapuhemiehet sekä neljä eduskunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joille eduskunta valitsee vähintään neljä ja enintään niin monta varajäsentä kuin eduskunnassa on vaalikauden alkaessa järjestäytyneitä eduskuntaryhmiä ja sellaisia vaalikauden aikana muodostuneita eduskuntaryhmiä, joissa on vähintään kolme edustajaa.

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2018.

Helsingissä 6.4.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Anna-Maja Henriksson r

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2018 vp

jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä sin
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Leena Meri ps
jäsen Juha Rehula kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Matti Torvinen sin
varajäsen Ben Zyskowitz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Matti Marttunen